

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

2011. – Međunarodna godina kemije

M. Mayer

Institut Ruđer Bošković, Knjižnica
Bijenička 54, 10 000 Zagreb
e-pošta: marina.mayer@irb.hr

U okviru Desetljeća obrazovanja za održivi razvoj (<http://www.unesco.org/en/esd/>) (2005. – 2014.), UN je proglasio 2011. godinu Međunarodnom godinom kemije – International Year of Chemistry (IYC 2011). Glavni organizatori događanja su IUPAC (International Union of Pure and Applied Chemistry, <http://www.iupac.org/>) i UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation, <http://www.unesco.org/new/en/unesco/>). Inicijativa je pokrenuta još 2006. na sastanku Izvršnog odbora IUPAC-a, a "zeleno svjetlo" i potvrda UN-a dobiveni su 2008. godine. Pod sloganom "Kemija – naš život, naša budućnost" ("Chemistry – Our Life, Our Future") tijekom cijele godine u svijetu se planiraju edukativne aktivnosti na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini kojima se ističu dostignuća kemije i njezin doprinos boljitku čovječanstva. Na mrežnim stranicama IYC 2011 (<http://www.chemistry2011.org/>) može se pronaći popis zemalja, institucija i osoba uključenih u projekt, izmjenjivati ideje za aktivnosti i suradnju, preuzeti informativne materijale (letke, brošure, plakate, službeni logo...), informirati se o događanjima... Podsjetimo se, Svjetska godina fizike obilježavala se 2005., a Svjetska godina astronomije 2009.

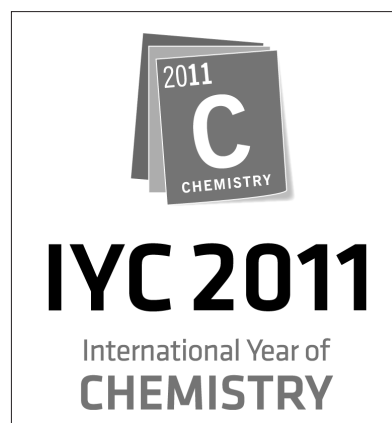
Ciljevi IYC 2011 su:

- isticanje važnosti i širenje popularnosti kemije u javnosti,
- poticanje mladih na bavljenje kemijom,
- stvaranje pozitivne atmosfere za razvoj kemije u budućnosti,
- promoviranje doprinosa kemije u rješavanju svjetskih problema poput globalnog zatopljenja, održivog razvoja, očuvanja okoliša,
- obilježavanje uloga žena u razvoju kemije ili nekih od prijelomnih točaka u povijesti razvoja kemije,
- podučavanje i poticanje mladih naraštaja u primjeni znanstvenih metoda istraživanja.

Također, u 2011. obilježava se više godišnjica povezanih s kemijom:

- 100. obljetnica dodjele Nobelove nagrade za kemiju Mariji Sklodowskoj-Curie, što je i prilika za isticanje i proslavu doprinosa žena razvoju znanosti. Maria Sklodowska-Curie dobila je Nobelovu nagradu 1911. za otkrivanje elemenata radija i polonija i za izolaciju te proučavanje osobina i spojeva radija.
- 100. obljetnica osnutka Međunarodnog udruženja kemijskih društava (International Association of Chemical Societies). Prvi formalni sastanak Udruženja održan je u travnju 1911. u Parizu.
- 200 godina od objavljivanja Avogadrova zakona, jednog od osnovnih plinskih zakona. Postavio ga je talijanski fizičar i kemičar Amedeo Avogadro 1811.
- 200 godina od uvođenja u upotrebu modernih kemijskih simbola. Kemijske simbole koji se i danas upotrebljavaju osmislio je švedski kemičar, liječnik i pronalazač Jöns Jakob Berzelius 1811.
- 100 godina od objavljivanja Rutherfordova modela atoma 1911.

Kemijski odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu u suradnji s Hrvatskim kemijskim društvom (HKD) aktivno je

uključen u obilježavanje Međunarodne godine kemije u sklopu svojih redovitih godišnjih događanja: sudjelovanjem na Velesajmu kulture, na Festivalu znanosti i Smotri Sveučilišta, organizacijom Otvorenih dana Kemijskog odsjeka, održavanjem predstava i radionica za djecu "Čarolije u kemiji" i "Znanstvene čarolije". Planira se i sudjelovanje u Globalnom eksperimentu (*A Global Experiment*, <http://www.chemistry2011.org/participate/activities/show?id=92>), u sklopu kojega su učenici diljem svijeta pozvani na istraživanje vode. Pod radnim naslovom "*Water: A Chemical Solution*" učenici će prikupljati uzorke vode iz različitih izvora i analizirati njihove karakteristike, učeći pritom osnovne kemijske pojmove i metode kemijske analize. Rezultati će biti poslani u Globalnu bazu podataka te će biti dostupni na mrežnoj stranici IYC 2011.

Zadnjih godina sve brojnije manifestacije za popularizaciju znanosti uvijek su vrlo dobro posjećene te se nadamo da će stručne i obrazovne udruge i institucije što bolje iskoristiti ovu "kemijsku" godinu za popularizaciju kemije.

Hrvatsko društvo kemijskih inženjera i tehnologa (HDKI) i HKD zajednički su organizirali održavanje XXII. hrvatskoga skupa kemičara i kemijskih inženjera, 13. – 16. veljače 2011. godine pod egidom Međunarodne godine kemije (IYC 2011).

HDKI i časopis *Kemija u industriji* izdali su i knjigu akademika Borisa Kamenara, "Sjećanja jednog kemičara", koja je predstavljena na spomenutom Skupu.

U pripremi je i poseban broj *Kemije u industriji*, posvećen Međunarodnoj godini kemije, koji će obuhvatiti značajne obljetnice koje slavimo ove godine :

- 90 godina postojanja Plive (osnovana 1921.)
- 70 godina prve sinteze adamantana (V. Prelog, R. Seiwert, Ber. 74 (1941) 1769)
- 30 godina azitromicina (Sumamed) (Pliva, 1981.)

Treba napomenuti da ove godine slavimo i tri obljetnice izlaženja naših časopisa:

- 85 godina časopisa *Croatica Chemica Acta* (CCA)
- 60 godina časopisa *Kemija u industriji* (KUI)
- 25 godina časopisa *Chemical and Biochemical Engineering Quarterly* (CABEQ)

Tim je povodom na XXII. Skupu održan i mini-simpozij na kojem su razmijenjena mišljenja o daljnjoj sudbini naših i srodnih časopisa.